

Arbejdsmarkedet efter krisen

Uddannelse betaler sig trods krise og ledighed

Ledigheden blandt nyuddannede er under krisetider dobbelt så høj som ledigheden for den del af arbejdsstyrken, der har de samme uddannelser. Den høje ledighed for nyuddannede betyder økonomiske tab – både for den enkelte, men også for samfundet, men selv hvis en nyuddannet går ledig i fem år efter endt uddannelse, vil det stadig kunne betale sig, at tage en uddannelse.

af Privatøkonom **Mie Dalskov**

4. maj 2010

Analysens hovedkonklusioner

- Generelt har nyuddannede med lange videregående uddannelser sværere ved at finde arbejde sammenlignet med de øvrige uddannelser, men når der er lavkonjunktur forværres ledigheden for alle nyuddannede yderligere uanset uddannelsesvarighed.
- Når der er krise, er 15 procent af de nyuddannede i gennemsnit ramt af ledighed efter endt uddannelse - uanset længde. Ledigheden under kriser for nyuddannede er ca. 6 procentpoint højere end hvis arbejdsmarkedet ikke var i krise.
- Den høje ledighed for nyuddannede betyder økonomiske tab – både for den enkelte, men også for samfundet. Til trods herfor er uddannelse er stadig en guldrandet forretning for alle parter.

Kontakt

Privatøkonom
Mie Dalskov
Tlf. 33 55 77 20
Mobil 42 42 90 18
md@ae.dk

Presseansvarlig
Janus Breck
Tlf. 33 55 77 25
Mobil 40 61 34 38
jb@ae.dk

Ledigheden er høj hos nyuddannede

Ledigheden for nyuddannede ligger markant over den generelle ledighed, og når der er krise på arbejdsmarkedet, rammes de nyuddannede særligt hårdt. Ledigheden blandt nyuddannede er under krisetider dobbelt så høj som ledigheden for den del af arbejdsstyrken, der har de samme uddannelser.

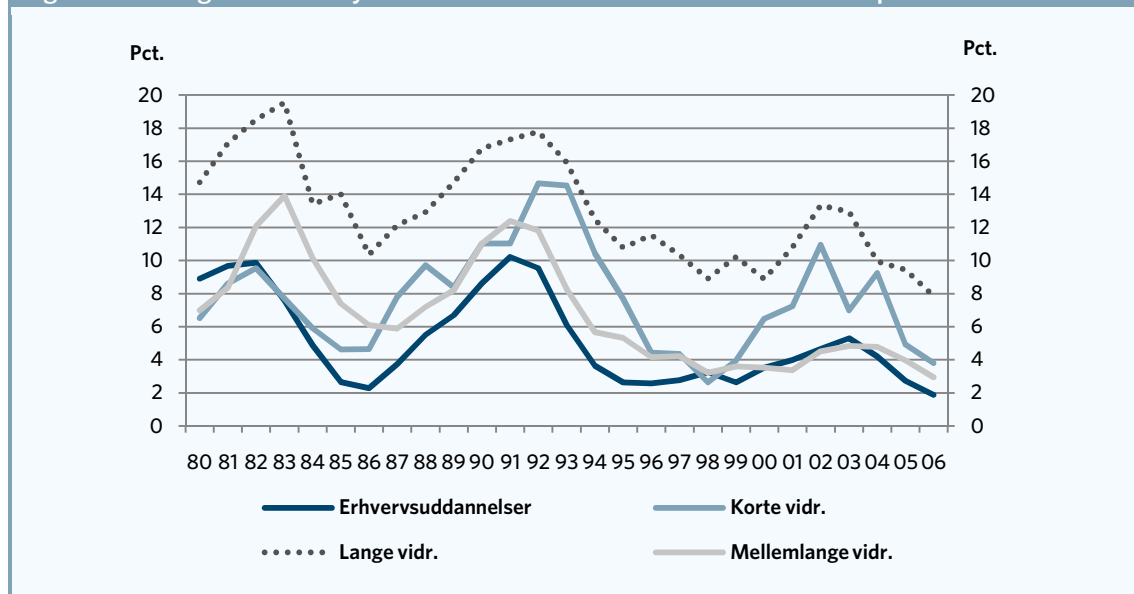
Nyuddannede rammes hårdt af krisen

Generelt har nyuddannede med lange videregående uddannelser sværere ved at finde arbejde sammenlignet med de øvrige uddannelser, men når der er lavkonjunktur forværres ledigheden for alle nyuddannede yderligere uanset uddannelsesvarighed.

Dette fremgår af figur 1, der viser, hvor meget højere ledigheden er for nyuddannede sammenlignet med personer med samme uddannelse, når der er krise på arbejdsmarkedet. Som det fremgår af figuren er perioderne 81-84, 90-95 og 03-05 klassificeret som høj-ledighedsår, det vil sige, at det er år med mange ledige og derved krise på arbejdsmarkedet. Modsat er årene 85-89, 96-02 og 06-07 betegnet som lav-ledighedsår, hvilket betyder, at ledigheden har været lav i de anførte år.

Figur 1 viser merledigheden blandt nyuddannede for de forskellige uddannelser 1 år efter endt uddannelse.

Figur 1. Merledighed blandt nyuddannede 1 år efter endt uddannelse fordelt på uddannelser

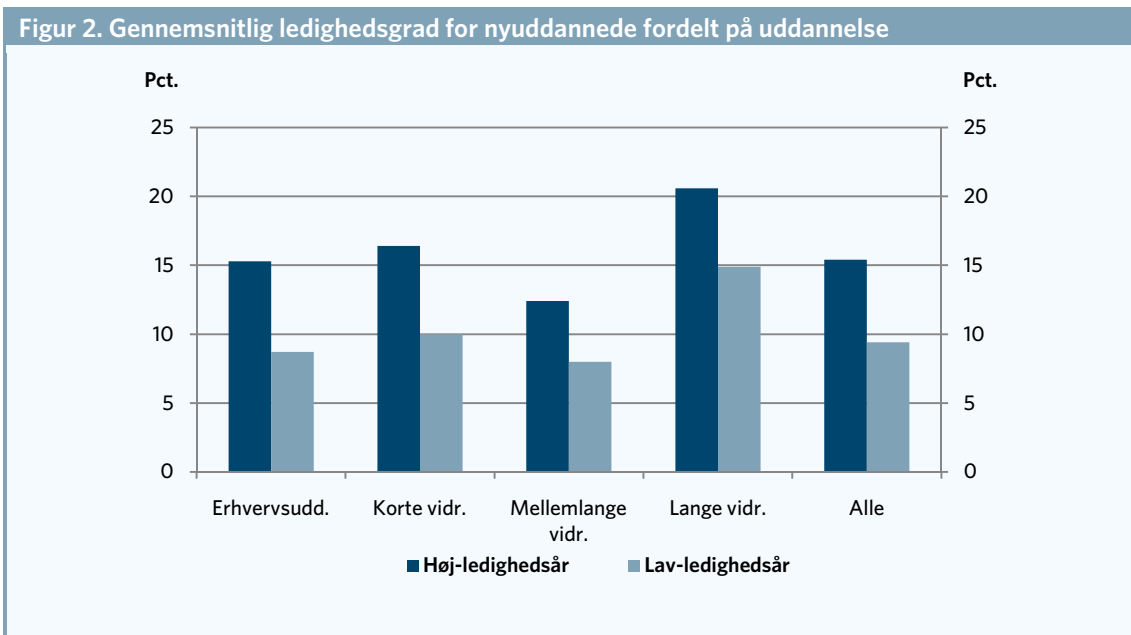
Anm.: Merledigheden er udregnet som forskellen mellem den gennemsnitlige årsledighedsgrad for nyuddannede 1 år efter endt uddannelse og den gennemsnitlige ledighed for personer i arbejdsstyrken med en kompetencegivende uddannelse. Merledigheden er fordelt efter årgange. Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2008).

Som det fremgår af figur 1, har merledigheden for nyuddannede akademikere ligget og svinget mellem 8 og 20 procentpoint, og i gennemsnit har akademikere haft en merledighed på 13 procentpoint.

Nyuddannede fra erhvervsuddannelserne har ikke så høj en merledighed. Den gennemsnitlige merledighed for nyuddannede faglærte har ligget på 5 procentpoint. Ses der i stedet på udsvingene i merledigheden har både faglærte og korte videregående uddannelser oplevet store udsving gennem tiden i takt med de konjunkturmæssige ændringer.

Ledighedsgraden øges markant grundet krisen

I de år hvor der har været mange ledige på arbejdsmarkedet, har nyuddannede fra erhvervsuddannelserne haft en ledighedsprocent på over 15 procent et år efter endt uddannelse. Værst ser det ud for nyuddannede med lange videregående uddannelser, hvor det er over 20 procent, der må stille sig i ledighedskøen efter endt uddannelse. Med andre ord er hver femte nyuddannet akademiker ledig efter endt uddannelse. Den gennemsnitlige ledighedsprocent for nyuddannede er på over 15 procent, hvilket er ca. 6 procentpoint højere, end hvis arbejdsmarkedet ikke var i krise. Dette er vist i figur 2.

Anm: "Høj-ledighedsår" dækker årene 81-84,90-95 og 03-05 mens "Lav-ledighedsår" dækker årene 85-89, 96-02 og 06-07.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata (2008).

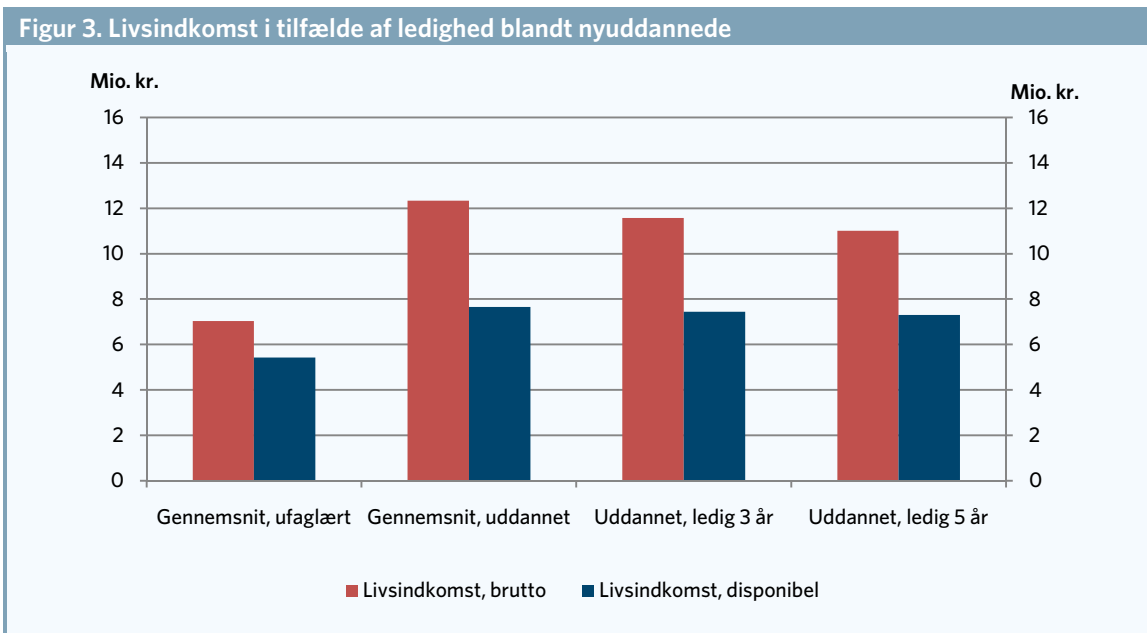
Målt på niveauet er ledigheden for nyuddannede højest på de lange videregående, men når det gælder udsvingene, dvs. hvem der er hårdest ramt af konjunkturændringer, så er det erhvervsuddannelser samt de korte uddannelser, der er mest udsatte.

Uddannelse er vejen frem

Den høje ledighed for nyuddannede betyder økonomiske tab – både for den enkelte, men også for samfundet. Den enkelte går glip af lønindkomst samtidig med at den nye, tillærte viden ikke udnyttes. Med tiden vil chancerne for at komme i beskæftigelse blive mindre, fordi man som nyuddannet ledig ingen erfaring har. Den viden, man fik fra uddannelsen, er ikke afprøvet og er måske ude af trit med udviklingen. Alternativt vil den enkelte måske acceptere et job, som vedkommende er overkvalificeret til, hvilket også betyder lavere løn end ellers, og endnu engang manglende udnyttelse af kompetencer.

For samfundet betyder ledighed blandt nyuddannede ligeledes økonomiske tab. Den investering, uddannelsen har været, giver ikke det ventede afkast. Samfundet går glip af skatteindtægter, hvis dimitterende går ledige, og selvom de nyuddannede er i arbejde, er de måske i et job, som de er overkvalificeret til, hvorfor skatteindtægterne vil være mindre end ellers, fordi lønnen er lavere. Samtidig har staten udgifter til overførselsindkomster, hvor man i stedet skulle have haft skatteindtægter, og som et sidste tab er produktiviteten, som uddannelsen skulle have kastet af sig. Til trods herfor, kan uddannelse stadig betale sig.

I figur 3 er der regnet på, hvor meget livsindkomsterne for den enkelte bliver påvirket i tilfælde af ledighed. Af figuren fremgår det, at selv hvis en nyuddannet går ledig i fem år efter endt uddannelse, vil det stadig kunne betale sig at tage en uddannelse.

Anm.: Livsindkomsten er beregnet for personer i alderen 30-60 år. Indkomsten under ledighed er regnet for dagpengemodtagere og arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registerdata, IDA (2007).

Selv når man tager højde for ledighed efter endt uddannelse, så er uddannelse en guldrandet forretning. Naturligvis betyder ledigheden, at såvel bruttoindkomst som disponibel indkomst vil være lavere end ellers i de år, hvor den enkelte er væk fra arbejdsmarkedet, men så snart den nyuddannede kommer i beskæftigelse, går der ikke mange år, før den samlede livsindkomst er højere for uddannede end for ufaglærte.

Ser man på to nyuddannede med en kompetencegivende uddannelse, hvor den ene er ledig i 3 år og den anden i 5 år, så har de begge en livsindkomst på omkring 7 mio. kr. målt i disponibel livsindkomst og 11 mio. kr. målt i bruttoindkomst. En person uden uddannelse har derimod en disponibel livsindkomst på 5 mio. kr. og en bruttolivsindkomst på 7 mio. kr. Så selv i tilfælde af at uddannelsen betyder et par år uden arbejde, så er uddannelse en god investering.

Herudover har tidligere analyser foretaget af AE vist, at behovet for ufaglært arbejdskraft falder med op til 190.000 personer over de næste ti år. De ufaglærte job, som krisen har kostet, kommer ikke igen, når udviklingen på arbejdsmarkedet vender. Dette sker alt imens, at efterspørgslen efter uddannet arbejdskraft vil stige på den anden side af krisen. Det betyder, at mange af de personer, der i dag er ufaglærte, kan få mærkbare problemer med at finde job på fremtidens arbejdsmarked. Frem mod år 2019 vil der mangle godt 45.000 faglærte og 105.000 personer med en videregående uddannelse sammenlignet med i dag.

Uanset risikoen for ledighed, er uddannelse vejen frem – både når det gælder den enkeltes afkast, men i særdeleshed også samfundets.